

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

V upravi stane mesečno Din 7—

NOVIČAS

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Uredništvo in upravnništvo v K.
pitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravnništva št. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta Din 22:50
za en mesec Din 7:50

Orjaški boj v Ameriki.

Katoličani — radikalni borci proti kapitalizmu.

New-York, 24. marca.

Amerika stoji pred novim orjaškim bojem premogovnikov proti premogovnim kapitalistom. Delavske razmere v Ameriki so obupne. Zadnje čase delajo trajno le je-klarne, toda tudi tu so delavci sramotno slabo plačani. Premogarji pa delajo v najslabših razmerah le par dni v tednu, tako da vlada v delavskih družinah največja beda. Trusti premogarskih baronov, ki so močno organizirani, hočejo popolnoma zadušiti delavsko strokovno organizacijo ter se pogajati v bodoče le s posamezniki. Započela so se že preganjanja organiziranih delavcev. Vsled sile razmer so po posameznih krajih premogarji samostojno stopili v štrajk. Toda baroni so dali nje in njihove družine pometati na cesto iz kompanijskih hiš, v katerih so stanovali. Državno vojaštvo je vršilo pri tem posel biričev, ker so se domače oblasti uprle krutemu postopanju kapitalistov ter ščitile delavce. To in druge okoliščine so bile povod, da celokupna organizacija premogovnikov hoče 1. aprila stopiti v štrajk.

Pogoji, ki jih premogarji stavijo kompanijam, so v glavnem ti: Kompanije morajo priznati delavsko strok. organizacijo, delavske unije; z njimi skupaj naj se uredi nove pravične mezde, ki bodo odgovarjale potrebam delavskih družin. — Lastniki premogovnikov pa hočejo znižati delavske mezde ter se pogajati le s posamezniki. Predsednik delavske organizacije Lewis je povabil zastopnike kompanij na posvet, a niso prišli. Nato so lastniki premogovnikov povabili na konferenco delavske zastopnike iz države Illinois. Predsednik celokupne ameriške premogarske organizacije Lewis je pa odgovoril, da se delavci ne morejo udeležiti te konference, ker se hočejo premogarji cele Amerike posvetovati z zastopniki kompanij cele Amerike, ali pa sploh ne. To stališče je bilo pravilno, ker so kompanije šle za to, da delavsko organizacijo razbijejo. Tu so vpadli v hrbet delavski organizaciji »najbolj radikalni« elementi, ki tu niso v večini, to so socialdemokrati. Ti so šli in sprejeli vabilo na konferenco. S tem so občutno škodovali delavski enotni fronti. Pripomniti namreč je, da delavske Unije v Ameriki niso socialdemokratske. — Vendar je upati, da se vsled tega fronta ne bo razbila. Naknadno je sicer prišlo do skupnih razprav. Vendar je delavstvo sklenilo z ogromno večino, da se 1. aprila začne štrajk, če dotlej ne bodo pogajanja končana ugodno. Gotovo pa je že danes, da je to popolnoma nemogoče, posebno ker premogovni lastniki nečejo o izenačenju plač nič slišati. Dne 1. aprila se začne orjaški boj, ki bo zopet pretresel gospodarstvo Amerike. Vlada skuša posredovati, tudi osrednja zveza vseh delavskih strokovnih organizacij posreduje, obenem pa izjavlja, da bo podpiralo premogarje celokupno delavstvo cele Amerike.

Katoliška javnost za premogarje. Vsa ameriška javnost spremlja priprave za ta orjaški boj z veliko pozornostjo. V ospredju zanimanja stoji izjave katoliških organizacij in katoliških škofov.

Da vidite, v kakih razmerah živijo premogarji, podajemo tukaj nekaj primerov, ki pa niso prišli od delavcev samih, namreč od premogarske organizacije, pač pa od posebnega odseka katoliške cerkve v Ameriki, ki se peča s študiranjem socialnih razmer. Poročilo, ki ga je ta odbor izdal, piše med drugim:

»Radi velike brezposelnosti živijo danes premogarji globoko doli pod mejami človeške dostojnosti. Dober del premogovnikov ne zasluži niti toliko kot se zahteva od človeka, da je vsak dan enkrat sit. Leta 1908 in 1909 je povprečni rudar zaslužil po 600 dolarjev na leto, in že tedaj je vlada

izjavljala, da to ne zadostuje za dostojno preskrbo življenj. Od onega časa pa so se premogarske plače zvišale za 90 procentov, cene življenjskim potrebščinam pa za 100 procentov. Premogarski stan je danes zadnji stan glede plač v Ameriki, in to bi morali lastniki premogovnikov vedeti, ker če bodo nadalje silili za znižanjem plač, se bo nekega dne zgodilo, da ne dobijo nobene premogarja več v jame.«

Važno izjavo je izdal »National Catholic Welfare Council« — katoliški narodni svet v Washingtonu, ki podaja temelje za spravo, ki mora sloneti na načelih resnice in pravice. Praktično pa predlaga, naj se sklene med delavsko in delodajalsko organizacijo taka pogodba, ki bo zagotavljala trajno razmerje v smislu razmer in potreb, da se preprečijo v nadalje taki boji.

Vprašanje socializacije — soudeležbe delavcev pri industriji so že predlansko leto sprožili katoliški škofje v posebnem pismu. Navsetovali so:

»Delavcem se mora priznati pravica do dovoljnih plač, da se bodo pošteno preživeli, da se smejo za svoje pravice skupno pogajati z delodajalci, da se morajo vse pritožbe delavstva ali delodajalcev najprej predložiti skupni konferenci in da se delavcem da pravica soudeležbe pri industriji.«

Toda delodajalci, posebno velike milijonarske kompanije, imajo gluha ušesa za vsak dober nasvet glede tega. Njih lakomnost po denarju in brezsrčnost do delavca jih je tako zaslepila, da ne vidijo nevarnosti, v katero sami sebe drve. Več kot polovico premogovnikov nima še pravice, da bi se skupno borilo za svoje pravice, lastniki jim tega ne dovolijo. Veliko premogovnikov nima toliko plač, da bi se pošteno preživelo. To-like krivice se bodo masčevale. Delavstvo ne bo tiho.

Nadškof — socialist. V zvezi z vsem tem dobiva posebno važnost izjava baltimorskega nadškofa Curleya, ki je v javnem govoru izjavil:

»Ko govorim o delavskem vprašanju, verujem in sem globoko prepričan, da ima delavstvo popolno pravico pri razdeljevanju dobička, ki ga nosi delo naše industrije. Nobena rešitev, ki se tiče naše industrije, ni rešena pravilno, ako ni zraven zastopano delavstvo, ki je fundament, na katerem temelji vsa naša industrija. Ko govorim o delavstvu, imam v mislih strokovno organizirano unijsko delavstvo, katero je doseglo že marsikatero izboljšanje na polju naše industrije, posebno v pogledu dela mladoletne mladine in žensk. Unije so najboljše prijateljice humanitete, ki so storile že marsikaj za izboljšanje v člov. družbi.«

Z ozirom na prizadevanje kapitalistov, da bi se dosegle »odprte« delavnice, je dejal nadškof:

»Po mojih mislih se vodi celo gibanje za odprte delavnice, katero gotovo podpira milijonsko premoženje kapitalistov, samo zato, da bi se uničilo organizirano delavstvo.«

Ko je prišel k naškofu zastopnik kapitalistov in mu očitil, da je socialist, je ta dejal:

»Vi me imate za socialista. Toda zapomnite si, da je na svetu 110 vrst različnih socialistov. Jaz sem socialist Kristusovih nauk in tak socialist je vsakdo, ki ljubi pravico, resnico in poštenost. In če vi ljubite pravico, resnico in poštenost, ste socialist moje vrste, to je socialist Kristusovega nauka.« — Obenem pa je nadškof ostro obsodil protiversko gonjo socialdemokratov, ki nima nič opraviti z gibanjem delavstva za doseg svojih pravic.

Amerika stoji v dobi bojnih socialnih pretresljajev, v katerih katoličani z uspehom uveljavljajo svoja načela.

trati za tehnično osobje vse one železnice, ki so kvalificirani in ki so obiskovali strokovne šole, ali ki so položili strokovne izpite, ali pa, ki so najmanj tri leta v strokovni službi. Pisarniško osobje je pri tem izvzeto in ne dobiva teh doklad, ki so nekoliko višje, kakor one ostalih državnih nameščencev. Pisarniško osobje dobiva doklade kakor ostali državni nameščenci in uradniki. — Odbor preide nato na dnevni red: debata o proračunu za pravosodno ministrstvo.

Katoliška misel naj zmaga nad egoizmom. Proglas italijanske ljudske stranke na genovsko konferenco.

Genova, 11. aprila. (Izvirno) Italijanska ljudska stranka je izdala poseben proglas, v katerem se obrača na vse katoliške člane in strokovnjake, ki se udeležujejo genovske konference in jih v ime-

nu krščanske vzajemnosti poziva, da naj po svojih močeh pripomorejo k temu, da zmagajo nad egoizmom in sebičnostjo čustva skupnosti človeštva.

Prvi spopadi na genovski konferenci.

Na otvoritveni seji.

Genova, 10. aprila. Danes dopoldne se je slovesno otvorila konferenca za gospodarsko obnovo Evrope. Za predsednika je bil izvoljen italijanski ministrski predsednik De Facta, ki je imel nato otvoritveni govor. Naglašal je, da na konferenci ni ne zmagovalcev ne premagancev, ampak samo ljudje, ki jim je na misli samo eno: obnova Evrope.

Nato so govorili Lloyd George, francoski minister Barthou, Japonec Iši, Belgijec Thennis, nemški kancler dr. Wirth.

Za Wirthom je dobil besedo ruski komisar za zunanje stvari Čičerin, ki je naglašal, da prihaja Rusija na genovsko konferenco z najboljšimi nameni za doseg miru in sprave med vsemi narodi in pametne ureditve gospodarskih odnosov. To bo pa mogoče doseči le tedaj, ako se iskreno sprejme in izvrši misel splošne razorožitve armad. Samo na tej podlagi bo mogla genovska konferenca doseči cilje, ki si jih je stavila.

Za Čičerinom je takoj zahteval be-

sedo Barthou, ki je opozoril, da se je sklicala konference na temelju canneških sklepov in da vprašanje o razorožitvi tu nima mesta.

Čičerin je v svojem odgovoru vztrajal na tem, da treba o razorožitvi izpregovoriti jasno besedo. V Washingtonu se je Francija izgovarjala na milijonske ruske armade. Naj se sedaj končno sklene razorožitev Evrope, ne izvemšji Francije.

Po tem dvoboju je postalo oзраčje skrajno napeto. Vstal je Lloyd George, da izgladi nasprotja in odvrne nevarnost, da se konference koj prvi dan razbije. Prosil je Čičerina, naj zaenkrat ne sili v ospredje vprašanj, ki niso na dnevnem redu; ako se kasneje udeleži konference tudi Amerika, utegne dana biti prilika tudi za druge stvari.

Predsednik Facta je istotako miril in odrekel besedo tako Čičerinu kaor Barthouju. Da prepreči nadaljnje nastope, je De Facta nato zaključil sejo.

Wranglovska nevarnost.

Bolgarija in Poljska izganjata ruske monarhiste.

Belgrad, 11. aprila. (Izv.) Snoči se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je poleg manj važnih vprašanj razpravljalo tudi o zelo važni zadevi. Po daljši debati je bilo sklenjeno na zahtevo vojnega ministra, da se vpolkličejo na vojaške vaje vsi rezervni sanitetni častniki. Ta sklep ministrskega sveta je v vseh krogih vzbudil veliko senzacijo, ker se splošno misli, da je v zvezi z akcijo generala Vrangla, ki se sedaj nahaja v Nišu, od koder odputuje na Bolgarsko in pozneje v Romunijo. Zdi se, da bo v najkrajšem času prišlo med Romunijo in Rusijo do konflikta radi Besarabije. Radi tega putuje general Vrangl v Romunijo, da se za ta slučaj dogovori glede eventualnega skupnega nastopa. Kakor znano, je naša vlada svoječasno sklenila z Romunijo vojaško konvencijo, ki jo bo — kakor vse kaže — tudi v vsakem slučaju izpolnjevala, četudi proti volji celokupnega prebivalstva.

Varšava, 11. aprila. (Izvirno) Nedavno so policijske oblasti v Varšavi aretirale večje število ruskih monarhistov. Preiskava je dognala, da so bili ti emigrantje prav dobro organizirani in da so zasnovali obširno caristično akcijo. Centrala te organizacije se je nahajala v Berlinu. Poljske oblasti so vsled tega izdale več kakor 300 osebam nalog, da nemudoma zapuste poljsko ozemlje.

Enotna in edina ljudska stranka.

Na nedeljskih shodih SLS na Jesenih in na Dovjah je poslanec dr. Anton Korošec izvajal tudi sledeče:

Nasprotno časopisje zadnji teden veliko razpravlja o možnosti razcepa v naši stranki. Volitve se bližajo in zato impozantna moč naše stranke nasprotnikom ni po godu. Mislim, da sem dobro informiran o razpoloženju v naši stranki, in zato lahko izjavim:

Vsi mi od SLS, naj je nianca našega razmerja do dr. Šustersiča kakršnasibodi, ne bomo v sedanjem času, ko se borimo za samostojnost Slovenije v okviru te države, ko stojimo v začetku ljutega kulturnega boja, o katerem ne vemo, kje se bo zaustavil, ko se trudimo prinesiti našemu delavcu, obrtniku in kmetu osvobodjenje izpod jarma zatiranja, izrabljanja in izsesavanja, v tem času ne bomo od nikogar dali cepiti naše stranke. (Splošno, viharno odobravanje.)

To bi značilo v sedanjem momentu, izkopati sigurno grob našim narodnim, ver-

ske ozemlje. Poljska vlada je mnenja, da je odkrila organizacijo, katere namen je bil, izzvati med Poljsko in sovjetsko Rusijo krvav konflikt, da bi potem monarhisti lažje začeli s svojo akcijo v Rusiji. Ta reakcionarna caristična organizacija je imela direktne zveze z generalom Wranglom v Belgradu. Zaroto je vodila grofica Lubicza, soproga bivšega carističnega varšavskega guvernerja. Prvi korak k udeležitvi ciljev te reakcionarne organizacije naj bi bila oborožena ustaja v beli Rusiji pod vodstvom generala Novikova. Baje so stremljenja teh ljudi podpirali tudi varšavski in drugi aristokratski krogi. (Sedaj bodo iz Poljske izgnani ruski reakcionarji osrečili Jugoslavijo, kjer caruje njihov car Wrangl pod pokroviteljstvom g. Pašića in Pribečevića. Op. ured.)

Sofija, 11. aprila. (Izv.) Bolgarska vlada je pozvala generala Vrangla, da naj čimprej plača oziroma preskrbi plačilo vzdrževalnine za svoje vojake, ki jih je sprejela Bolgarija, ki pa jih sedaj ne misli več pustiti na svojem ozemlju. Bolgarska vlada se bo obrnila na sovjetsko vlado s prošnjo za pomilostitev oziroma amnestijo vseh ruskih vojakov, ki so se borili proti sovjetski vladi. To je vse, kar more Bolgarija še storiti za Vranglovce.

skim in socialnim idealom. (Ponovno odobravanje.)

Naš narod je v ogromni svoji večini že pri zadnjih občinskih volitvah nedvoumno izpregovoril, da odobrava naš verski, socialni in politični program. Temu programu se v stranki vsi klanjamo, in sveta naloga nas poslancev je, da smo sluge in izvrševalci tega programa. V stranki ni pristaša, ki bi nas hotel pri tem delu ovirati. Mi ostanemo složni, polni nad in načrtov za bodočnost! — Ta dr. Koroševa izjava je bila sprejeta z viharim odobravanjem.

Potrebno je bilo, da je dr. Korošec javno povedal, kaj sodimo o bajkah svobodomislencev, ki govore o razkolu SLS zato, ker ga žele. Potrebno je bilo to ne radi nasprotnikov, ki nič ne pomenijo med našim ljudstvom, marveč radi resnice, ki je ta: Enotna SLS je strah vseh sovražnikov delovnega slovenskega ljudstva.

Pariz, 10. aprila. (Izv.) »Journal des Debats« poroča iz Zeneve, da je bivša cesarica Zita zaprosila zvezni svet, naj ji dovoli, da se s svojimi otroci stalno naseli na gradu Wardegg pri Raschachu.

Draginjske doklade železničarjem.

Belgrad, 10. aprila. (Izv.) Na popoldanski seji finančnega odbora se je najprej razlagala določba naredbe ministrstva za promet, po kateri se doklade za železničarje dovolijo le tehničnemu osobju. Zahteva se pojasnilo, kateri železničarji spadajo pod oznako »tehnično osobje«. V naredbi se mora zaradi tega dotična določba popraviti. V zmislu tega popravka je sma-

Razdelitev države.

Belgrad, 11. aprila. (Izv.) Na sinočnji seji ministrskega sveta je bilo kljub protestom nekaterih radikalnih ministrov sprejeto, da se mora zakon o administrativni razdelitvi države sprejeti najdalje do 20. aprila.

Težka kriza češke industrije.

Brno, 11. aprila. (Izvirno) Po poročilu »Lidovih Novin« so se razmere v železni industriji v poslednjem času tako poostrile, da se mora z največjo resnostjo računati s popolnim prenehanjem izdelovanja železa. Začetkom prihodnjega tedna bo eno največjih podjetij prenehalo z obratovanjem, temu pa bodo sledila druga. S tem bo na tisoče delavstva na cesti.

Današnja predborza.

Zürich, 11. aprila. (Izv.) Danes je na predborzi poskočila deviza Zagreb na 1.60. Ostali kurzi so: Berlin 1.81; Holandsko 1.95; Newyork 514; London 22.77; Pariz 47.55; Italija 27.90; Praga 10.35; Budimpešta 0.63; Varšava 0.13; Dunaj 0.066; n. a. K 0.07.

Dunaj, 11. aprila. (Izv.) Danes notirajo Zagreb 24.125, Italija 408, Praga 153.50.

Politični dogodki.

+ Resnica in prevara. »Slov. Narod« je včeraj objavil to-le usodno vest: »Kakor nam poročajo, namerava šef zdravstvenega odseka za Slovenijo g. dr. Otmar Kraječ odstopiti. Glavni vzrok krize je nerazumevanje, ki jo kaže centralna vlada napram potrebinam Slovenije na zdravstvenem polju. Vprašanje nadaljnjega obstanka naših bolnic se nahaja še vedno v kritičnem štadiju in če se vprašanje primernega finansiranja teh humanitarnih zavodov pravočasno temeljito ne uredi, ni izključeno, da bo nastala faktična potreba vse bolnice zatvoriti.« — To je resnica, težka in usodna. Belgrad, ki je položil roko na vse naše davke, ki brez usmiljenja izterjuje celo delavske groše, nam noče dati od naših davkov toliko, da bi mogli preskrbeti svoje bolnice in zanje ohraniti odprte bolnišnice, katere smo s svojimi žulji sami sezidali. Ta vest bi pač spadala na prvo mesto, ker je resnična in tako usodno pomembna. A »Narod« je odkazal prvo mesto prevari. Med svojimi dnevnimi vestmi priobčuje najprej notico pokrajinske vlade, ki pozivlja Slovence, naj se ji prijavijo zaradi sodelovanja na svečanstvih o priliki kraljeve poroke. Potem priobčuje »Narod« dve obširni poročili tiskovnega urada pokrajinske vlade o slovesnem potovanju pokrajinskega namestnika po Štajerskem in Kočevskem. Tu čujemo, kako so sprejemali namestnika Sokoli, šolska mladina, veljaki; bilo je šopkov, pozdravnih govorov, poklonov, poklonov brez konca in kraja. In namestnik je milostno sprejemal na znanje pritožbe in želje krajevnih činiteljev, končno pa dovršil nalogo svojega potovanja na slavnostnem obedu z zdravico kralju Aleksandru in njegovi visoki nevesti. Pod te vesti je stisnil »Narod« notico o nameravanem odstopu dr. Kraječa. S tem je dobro označil današnje politične razmere v naši deželi. Komedijska in samoprevara je zgoraj, a tragedija in resnica spodaj. Toda gotovi smo, da bo resnica končno prišla na vrh.

+ Sodniki dobe izredne doklade. Na včerajšnji seji finančnega odbora, ki je pretrpel proračun pravosodnega ministrstva za maj in junij, je prevladalo mnenje, da je treba dovoliti sodnikom izredne doklade, ki so jih že imeli prej. Za zadevo se je zavzel sam pravosodni minister in bo rešena v tem smislu v najkrajšem času.

Dnevni dogodki.

— Nevarno je obolel č. g. Janez Debelak, župnik v St. Jurju pri Grosupljem. Priporoča se č. g. sobratom v molitev.

— Upravno sodišče v Celju. Belgrad, 10. aprila. (Izvirno) Na današnji seji zakonodajnega odbora se je vršila debata o poročilu pododbora o državnem svetu. Sklenilo se je, da se osnuje za celo državo 7 upravnih sodišč: V Belgradu za severno Srbijo, v Zagrebu za Hrvatsko, Slavonijo in Medjumurje, v Sarajevu za Bosno in Hercegovino, v Celju za Slovenijo in Prekmurje, v Skoplju za južno Srbijo, v Novem Sadu za Vojvodino in v Dubrovniku za Dalmacijo in Crno goro. Predlog dr. Dulibića, da bi bil sedež dalmatinskega upravnega sodišča v Splitu, je večina odklonila.

— Vpoklic zdravnikov v vojaško službo. Belgrad, 10. aprila. (Izvirno) Na današnji seji ministrskega sveta je bilo na predlog vojnega ministra generala Vasića sklenjeno, da se vpoklicajo v vojaško službo za mesec dni vsi rezervni sanitetni častniki, ker vlada veliko pomanjkanje aktivnih sanitetnih oficirjev. — K tej vesti bi si dovolili pripomniti samo eno: »Orožne vaje« rezervnih sanitetnih častnikov sanitarne mizerije v vojski ne bodo odpravile v bistvu, ker ima leto 12 mesecev, ti pa so vpoklicani le za 30 dni. Ministrski svet naj raje podpre vse tri medicinske fakultete, absolviranim medicincem pa omogoči pod ugodnimi pogoji sprejem v aktivno vojaško zdravniško službo. V dveh letih bi bila tako kriza premagana.

— Povečanje predilnice in tkalnice v Trzinu. Po večletni stagnaciji v bombaževi industriji, ki jo je povzročil ukinjeni prekmorski promet in s tem onemogočena nabava surovin, sledila je po vojski ugodna konjunktura, ki obeta vsaj tekstilni industriji zlasti v naši državi izredno uspešni razvoj. Naraščajoči konzum zahteva znatno razširjenje obstoječih obratov. V pravem uvidevanju sedanjih razmer odločila se je tudi trdnja Glanzmann & Gassner v Trzinu, da poveča svojo tovarno. Že letos zgradi se novo poslopje za požlahtnjevanje tekstilnih izdelkov in poveča se obremenitvena predilnica; ravnotako se preuredi in modernizira obstoječa vodna naprava v tovarni. Velike, s shedovimi strehami opremljene delavne dvorane so v pretežnem delu konstruirane iz železobetona; predmetna dela so se poverila specialni trdnji »Slograd« v Ljubljani. Povečanje obrata bo zahtevalo povečanje števila delavcev in uradnikov, za kojih nastanitev bode preskrbljeno z novo kolonijo uradniških in delavskih hiš, deklisnega doma itd., katere stavbe so bile oddane gospodu stavbeniku Viljemu Treo v Ljubljani.

Ljubljanski dogodki.

lj Vitomir Fedor Jelenc umrl. Sinoči je umrl Vitomir Fedor Jelenc, urednik »Jutra«, sin ravnatelja Luke Jelence. Pokopani je bil rojen leta 1885 v Senčurju pri Kranju. Po končani srednji šoli se je vpisal na dunajsko univerzo, pozneje pa se je

posvetil časnikarstvu in urejeval bivši »Dan«. Leta 1913. je odšel v Srbijo in je bil nastavljen pri belgrajskem Presburoju. Ko je izbruhnila svetovna vojna, je delil s srbsko armado vse vesele in bridke dni. Umikal se je z njo preko Albanije, bil je v Italiji in Franciji, 1918 leta pa se je udeležil solunske ofenzive. V Jugoslaviji je služil nekaj časa še v armadi, nato pa se je znova posvetil časnikarstvu in je vstopil k »Jutru«, kjer je prevzel tudi odgovorno uredništvo. Zadnje čase pa je klonil pod težo bolezni, ki si jo je nakopal v viharju življenja in podlegel najgroznejši morilki — jetiki. Pokojni je bil podpredsednik ljubljanske sekcije novinarskega združenja in član osrednjega odbora. Med svojimi tovariši je bil vobče priljubljen. Pogreb bo jutri popoldne.

lj Prijava orožja. Policijska direkcija razglša: V smislu zakona z dne 18. febr. 1922, uradni list št. 30, odreja policijsko ravnateljstvo v Ljubljani, da mora vsaka civilna oseba ljubljanskega policijskega okoliša, brez ozira ali ima orožni list ali ne, prijaviti policijskemu ravnateljstvu v Ljubljani do 1. maja 1922 vse svoje ali pri njem shranjeno civilno in vojaško orožje. Za prijave je porabiti prijavnice, ki jih je dalo tiskati policijsko ravnateljstvo in katere se dobe po vseh policijskih stražnicah in na policijskem ravnateljstvu v Ljubljani po 25 par komad. Dobro čitljive in točno izpolnjene prijavnice je oddati na policijskem ravnateljstvu v Ljubljani, II. nadstropje, soba št. 13. Kdor ne bi pravilno prijavil svoje orožje, zapade po členu 11 omenjenega zakona kazni do 3 mesecev zapora oziroma 4500 Din globe. Prijave orožja so podvržene po t. p. 1 kolektivni 2 Din. — Kolek je nalepiti na prazni strani prijavnice.

lj Aprilski sneg. Ko so Ljubljančanje zlezli danes zjutraj izpod tople odeje, so se čudoma čudili beli rjuhi, ki je čez noč nepričakovano zagrnila dol in plan. In cel dopoldan pada, pada neprestano ta nebodigatreba — sneg. Sredi aprila smo, veliki teden je, pa sneg! Po našem mnenju je popolnoma — odveč.

lj Kdo je lastnik perila? Včeraj dopoldne je bil na dvorišču gostilne Košak ukraden zavoj perila. Ženska, ki ga je ukradla, je bila aretirana. Lastnik perila se poziva, da se zgledi pri g. rev. nadzorniku Zajdeli.

lj Kdo je našel? Danes zjutraj se je izgubil ključ na Poljanski cesti od »Josefinum« do Šentklovke cerkve, ali pa v cerkvi. Pošten najditelj naj ga blagovoli oddati v upravi »Novega časa«.

d Stolna Vincencijeva konferenca ima sejo danes ob pol 7. uri zvečer v »Dobrodelnosti«.

Zakaj se niso izplačale draginske doklade železničarjem.

Gospod narodni poslanec Deržič je izdal v ponedeljek dne 10. t. m. na pisalnem stroju natipkano dolgo okrožnico »Železničarjem v vednost«, s svojim lastno-ročnim podpisom v kateri pravi: »Resnica je, da se draginske doklade železničarjem niso samo radi tega izplačale, ker ni imel minister saobračaja dovolj sposobnih uradnikov, ki bi bili pravočasno vse predloge izdelali.« Za tako zagovarjanje in opravičevanje g. ministra, zasluži po našem mnenju g. Deržič ne samo nagrado, marveč odlikovanje, kar mu g. minister gotovo ne bo ostal dolžan, če hoče biti pravičen. Že-

ležičarji zdaj veste zakaj boste za Veliko doč brez kruha in potice. Veste, da g. minister je pri vsej stvari nedolžen. Krivi so le nesposobni uradniki pri ministrstvu, njih šef pa ni kriv. Pa smo vseeno lahko potolaženi, ker »to najhujšo napako bo centralni odbor narodnih železničarjev odpravil, s treznim delom in dokazi...« ker trezno delo centralnega odbora narodnih železničarjev že poznamo in si že lahko sami vnaprej izračunamo, kdaj bomo doživeli boljših časov. Dokazov za to nam ne manjka. S tem, da narodne organizacije izjavljajo, da nečjeje stavke ne pasivnega odpora in da g. narodni poslanec Deržič prinaša železničarjem namesto draginskih dokladov za velikonočne praznike le obljube g. ministra, se kaže dovolj jasno, v kakih zvezi so narodne železničarske organizacije s sedanjo vlado. Po vsem tem, in kar piše g. Deržič, je dovolj jasno, zakaj so železničarji tako zapostavljeni. Čudno se nam zdi od g. Deržiča, če dolži tovariša Beltrama, češ, da s svojim postopanjem samo zavlačuje delo vrhovnega vodstva koalicijske, ko vendar njegovo delo v koaliciji vsi poznamo. G. Deržič piše, da bo centralni odbor narodnih železničarjev moral tudi revidirati stališče napram koaliciji odnosno onim ljudem, ki izrabljajo bedo jugoslovanskega železničarja v svoje postranske in zahrbtne svrhe. To povdarjam izrecno vsled tega, ker je g. Beltram izvolil nastopati po postajah na tak način, da se čudim, da mu železničarji po dosedanjih izkušnjah niso dali onega odgovora, ki ga je zaslužil.

Vprašamo g. Deržiča: Če ste g. poslanec še kaj pošten mož, povejte z imeni tiste ljudi v koaliciji, ki izrabljajo bedo jugoslovanskega železničarja v svoje postranske in zahrbtne svrhe! Povejte tudi kdaj in v kateri postaji je g. Beltram izvolil nastopati na tak način, da se čudite, da mu železničarji po dosedanjih izkušnjah niso dali onega odgovora, ki ga je zaslužil. Prepričani smo, da Vi, g. poslanec, ki ste tako goreč in navdušen za nas železničarje, boste vse tiste, ki našo bedo izrabljajo v svoje postranske in zahrbtne svrhe razkrinkali in Vas zagotavljamo, da bo g. Beltram in vsak, ki bi hotel izdati naše stanovske koristi, dobil pošteno zaslužen plačilo.

Železničarji postaje Ljubljana drž. kol.

Izdaja konzorcij »Novega časa«.
Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Jugoslovansko novinarsko združenje, sekcija Ljubljana, naznanja tužno vest, da je nocoj ob četrtni na 11. uro umrl njen podpredsednik in član centralnega odbora JNU, gospod

Vitomir Fedor Jelenc
urednik »Jutra«.

Blagemu tovarišu in marljivemu ter zaslužnemu članu odbora ohranimo trajen in hvaležen spomin.

Pogreb nepozabnega tovariša bo v sredo, dne 12. aprila. Ura pogreba se pravočasno naznani.

Za Jugoslovansko novinarsko združenje:
FR. SMOĐEJ,
t. č. predsednik JNU, sekcija Ljubljana.

Tunel.

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

Na počvi 8 se je udomačil in niti pomislil ni, da bi mogel biti dečko z desetim leti kaj drugega kakor ponyboy — konjski gonjač. Od začetka ga je tema in še bolj neprijetno tesna tišina tu spodaj dušila. Da, kako je mogel biti tako fool — neumen, da je mislil, kako bo tu spodaj od vseh strani kljuvalo in kresalo! Nasprotno, bilo je liho kakor v mrlvašnici, v grobnici, pa si lahko žvižgal, razumeš? Le pri jami, kjer je drsel koš in par ljudi regljače odpenjalo v koš ali jih vleklo iz njega, pri skladeh, kjer so kopači, navadno nevidni Macovim očem, viseli zagozdeni med rudo ter razbijali premog, tam je bilo nekoliko ropota. Na enem kraju na počvi 8 pa je bil strašen ropot. Tam so vrli svedr. Dva moža, ki sta morala biti že davno gluha, sta liščala z rameni pnevmatično gnane svedre v pečino; tu ni bilo mogoče razumeti niti besedice.

Na počvi 8 je delalo stoosemdeset ljudi — in vendar je Mac redko kdaj katerega videl. Včasih paznika, zažigalca min, to je bilo vse. In naravnost dogodek je bil, če je zamigljala v temnem rovu lučka ter je prikoračil osamel popotnik nasproli. Med celim svojim šihom je Mac vozil v teh pustih, črnih, nizkih rovih sem in tja. Zbiral je regljače s premogom pri skladih in brzdinah ter jih vozil k jami. Tu je pripel svojega konja pred sklenjen vlak praznih regljačev, regljačev s kamenjem, paživom za izsekane skladi, slojkami, tramovjem in deskami za obijanje rogov, ter porazdelil vozičke na določena mesta. Poznal je ves labirint rogov, vsak posamezen tram, ki ga je bil hrib s svojo težo naklonil, vse skladi, bodisi da so jim rekli George Washington, Merry Aunt, Fal Billy ali kakorkoli. Poznal je veterne prečradke, skozi katere so se

dvigali težki jamski plini. Poznal je vsako »past«, v kamenje zarile kralke slebre, ki so se lahko vsak hip sprožili ter te pritisnili ob steno. Poznal je natančno vetrovode, vrata, ki jih najmočnejši človek ni mogel odpreti, če ni prej izpuštil skozi malo okence zraku, ki je liščal vanje — potem je zrak žvižgal kakor ledena burja. In dalje, bili so rovi polni zatohlega, vročega zraku, da ti je znoj v curkih stopil na čelo. Stokrat na dan je prešel skozi te ledene in vroče rove, prav tako kakor je tisoč drugih poganičkov to delalo v istem času.

Po delu se je dvignil s tovariši v bliskovitem, ropajočem košu na svetlo ter se spel spustil iznova v rov, ne da bi kaj pri tem mislil, kakor slopi pisar v dvigalo, da se pelje v urad in iz urada spel na cesto.

Tu spodaj na počvi 8 se je Mac spoznal z Napoleonom Bonapartejem, kratko rečeno, Boneyem. Tako je klical svojega šimlja. Boney je tu spodaj v temi preživel že leta in leta ter bil že napol slep. Hrbeč se mu je bil zaradi večnega pripogibanja v nizkih rovih skrivil in glava pobesila do tal. Boney si je v mlakah med ozkimi tračnicami razklaplal kopita, da so bila kakor pogača. Bil je že preko boljših let in dlaka mu je izpadala. Okoli oči in nozdrv je imel mesnatortleče kolače, ki niso bili prav nič lepi. Pri tem se je pa Boneyu godilo izborna, debelil in širil se je ter postal flegmatičen. Zmerom je stopal svoj korak. Njegovi možgani so se bili navadili na ta korak in zdaj ni mogel drugače. Mac je lahko s krlačo (o nji bomo takoj govorili) plesal pred njim — Boney ni pospešil koraka. Mac ga je lahko tepel — potem se je Boney, stari prekanjenec, delal, kakor bi podvizal; pokazal je dobro voljo, kimal hitreje z glavo, močnejše pljuskal po blatu — a hitreje ni stopil.

Mac ni bogve kako nežno hodil okoli njega. Ako je hotel, da se Boney umakne, ga je s komolcem sunil

v vamp, drugače ni ubogal; čeprav je videl, da se mora umakniti; privzdignil je ušesa, a vendar počakal, da ga je sunil v rebra. Kadar je Boney zaspal, in to se je čestokrat zgodilo, ga je Mac bil po nosu — kajti Mac je moral voziti: spodili bi ga sicer na svetlo, če ne bi bil kos svojim regljačem. In ni mogel imeti nobenih ozirav. Kljub temu sta bila dobra prijatelja. Včasih — ko je Mac že vse prežvižgal, kar je znal — je potrebil Boneya po vratu in govoril: »He, old Boney, how are you to-day, old fellow? All right, are you? — Hej, starec Boney! Kako ti je kaj danes, stari fant? Dobro?«

Po polletnem znanju je Mac zapazil, da je Boney umazan. Tu v temi, pri luči se je zdel še šimelj. Če bi ga bili spravili na svetlo — holy gee! — sveta nedelja! — kako bi se moral Boney sramoval!

Mac se je okorajžil ter kupil čohalo. V šimljevi glavi ni bilo niti iskric spomina več na ta komfort, to je Mac videl, kajti Boney je okrenil glavo, česar niti takrat ni storil, če so tik ob njem razstreljevali. Nato je gugal svoj debeli viseči vamp od veselja semtertja, da je vžival ugodni občutek krtčenja. Mac je poizkusil tudi z vodo, kajti vlepel si je bil v glavo, da bo Boneya opral, da bo čisto bel kot sneg. A kakor hitro je Boney začutil vodo, mu je začelo slešno utripati, kot bi mu švilgal električni tok skozi mišice, in ne strpno je mencial z nogami. Ostal je pri suhem čohanju. In če ga je Mac zadostil dolgo sirgal, je old Boney nenadoma stegnil vrat in slišalo se je nekakšno tresoče, jokajoče pasje lajanje — ostanki konjskega rezgalanja. In Mac se je smejal, da je odmevalo v rovu.

Mac je Boneya ljubil. Brez dvoma. Še danes govori včasih o njem. Izredno ga še danes zanimajo stari, debeli belci s krivimi hrbli in čestokrat se ustavi ter potrepelja takega šimlja po vratu in pravi: »Glej, Maud, tak je bil Boney, prav tak!«